

IRENA CHOCIŁOWSKA

* 17 lipca 1921, Homel

† 10 września 2004, Warszawa¹

Na temat Ireny Chociłowskiej jako nauczycielki szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego informacje są szczątkowe. W archiwum Szkoły nie zachowały się żadne dokumenty potwierdzające jej dane kadrowe czy ścieżkę pedagogiczną. Jest jednak pewne, że w roku szkolnym 1951/1952 uczyła języka rosyjskiego, zdarzenie to znalazło bowiem odzwierciedlenie w składzie ówczesnej Rady Pedagogicznej. Dyrektorem placówki był wtedy Michał Leśniewski (1896–1966) i to on bardziej z własnej woli niż na polecenie lokalnych władz oświatowych zatrudnił Irenę Chociłowską jako rusycystkę. Deficyty kadrowe były w tamtym okresie mocno odczuwane w całej Polsce, więc i wymagania formalne wobec nauczycieli znacznie zaniżano. Dalsze losy Ireny Chociłowskiej nie są mi znane. Być może została zwolniona z pracy, a być może sama podjęła decyzję o zaprzestaniu nauczania w Szczycie.

W zasobach Sieciowych występuje Irena Chociłowska-Krogulec, córka Leonarda Chociłowskiego i Zofii Chociłowskiej z d. Bronak (1898–1987), urodzona w niedzielę 17 lipca 1921 roku w Homlu². Przed powstaniem warszawskim mieszkała w Warszawie w bloku przy ul. Zygmunta Krasińskiego 20, m. 148; budynek ten nie zachował się do naszych czasów. W czasie powstania była na Żoliborzu sanitariuszką w stopniu strzelca i nosiła pseudonim „Irena”. Jej siostra, strzelec Halina Chociłowska (1928–2008), pseudonim „Kalina”, była łączniczką w tej samej dzielnicy³. Z pokonanej przez okupanta Warszawy wyszła wraz z ludnością cywilną. Wolno jej było wrócić po wojnie do stolicy i podjąć zatrudnienie, ponieważ miała tam zameldowanie.

Zarówno wiek biologiczny, jak i fakt urodzenia w Homlu sugerują, że mogła znać i posługiwać się biegle językiem rosyjskim. Ale to wciąż tylko kolejna poszlaka, by wiązać tę postać z Ireną Chociłowską ze Szczycina. Trop wprowadzić niepewny, lecz godny weryfikacji, zwłaszcza że Michał Leśniewski, na przekór komunistycznej władzy, zatrudniał w kierowanej przez siebie szkole osoby z AK-owską przeszłością. A taką chlubną przeszłość Irena Chociłowska za sobą miała.

¹ Data urodzin i śmierci Ireny Chociłowskiej pokrywa się z datą urodzin i śmierci Ireny Chociłowskiej-Krogulec, zakładam bowiem, że to te same osoby.

² Homel to obecnie miasto obwodowe położone w południowo-wschodniej Białorusi, nad rzeką Soż, stolica obwodu i rejonu homelskiego.

³ Spoczywa w tej samej mogile, co Irena Chociłowska-Krogulec (Stare Powązki, kwatery 202, rząd 2, numer mogiły 52).

Gdyby jednak było jak zakładam, wolno wówczas dopisać kilka akapitów o Irenie Chociłowskiej-Krogulec⁴. Niewykluczone, że ze Szczytna udała się do Warszawy. Powodem mogły być studia wyższe. W 1954 roku obroniła pracę magisterską *Prawo nierównomierności ekonomicznego i politycznego rozwoju kapitalizmu i jego zaostrzenie się w dobie obecnej* na Wydziale Handlu Szkoły Głównej Planowania i Statystyki. Potem, być może, od razu pozostała na uczelni jako pracownik naukowy, ponieważ po tym roku pojawiają się jej publikacje głównie z zakresu ekonomii kapitalizmu, ale także dotyczące gospodarki krajów socjalistycznych i planowania gospodarczego. Prace te są zgromadzone w Bibliotece Narodowej w Warszawie⁵.

Podążając tym tropem, trzeba wskazać, że Irena Chociłowska była zatrudniona w Zakładzie Ekonomii Politycznej Katedry Ekonomii Politycznej Politechniki Warszawskiej, co wynika z zawartości składu osobowego tej uczelni z lat 1915–1965. W 1964 już jako Irena Chociłowska-Krogulec zajmowała stanowisko starszego asystenta⁶. W Warszawie mieszkała w domu przy ul. Jana Kasprowicza 39, m. 10; dom ten zachował się do naszych czasów. Miała dwa numery telefonów: służbowy 21-36-92, 2-10-07, w. 417 i domowy 34-25-74. W 1978 roku ukazała się w Warszawie nakładem Instytutu Planowania książka *Metody badania efektywności gospodarowania* pod jej redakcją.

Irena Chociłowska-Krogulec zmarła w piątek 10 września 2004 roku w Warszawie, przeżywszy 83 lata, i została pochowana w grobowcu rodzinnym na Starych Powązkach (kwatery 202, rząd 2, numer grobu 52).

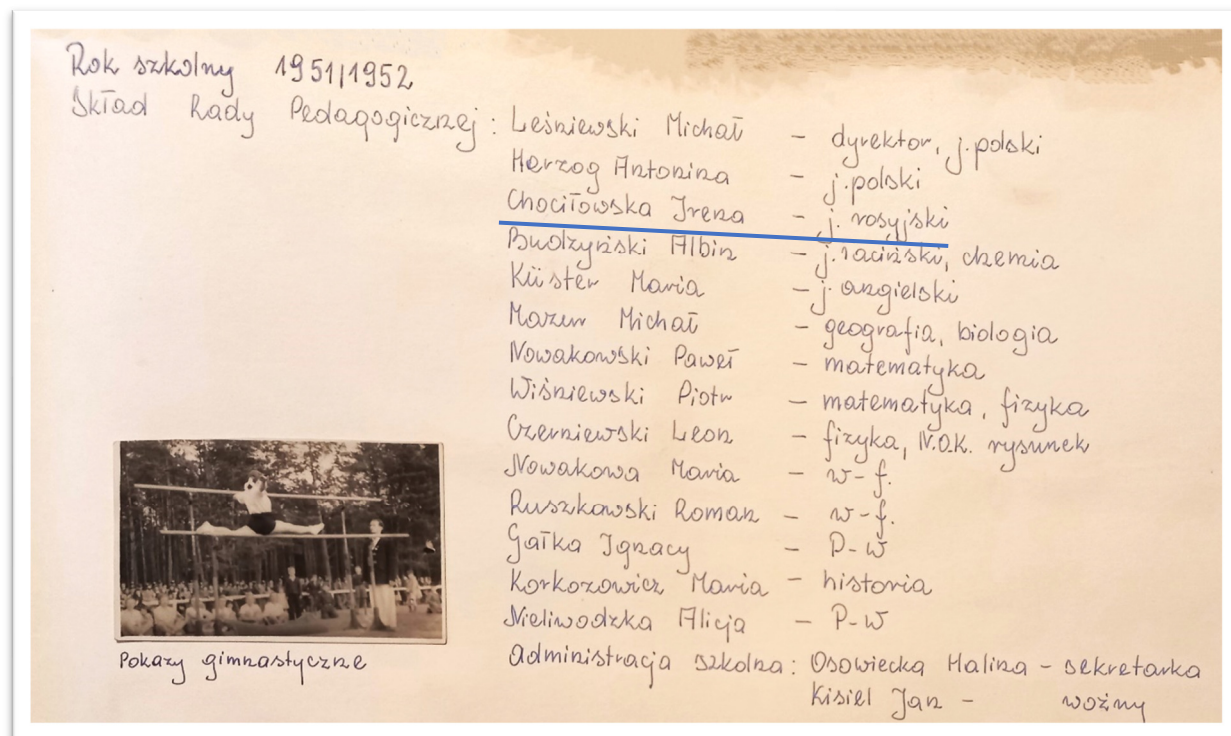
⁴ Dziękuję pani Wiesławie Olkowskiej, absolwentce szczecińskiego Liceum Ogólnokształcącego (1976), za pomoc w dotarciu do cennych materiałów, dzięki którym stała się możliwa aktualizacja biogramu profesor Ireny Chociłowskiej.

⁵ Zob. hasło: *Irena Chociłowska*; https://katalogi.bn.org.pl/discovery/search?query=any,contains,Choci%C5%82owska%20irena&tab=LibraryCatalog&search_scope=NLOP_IZ_NZ&sortby=date_a&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&offset=0g&search_scope=NLOP_IZ_NZ&sortby=date_a&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&offset=0 (23 IX 2026).

⁶ *Politechnika Warszawska 1915–1965. Skład osobowy. Rok akademicki 1964/65. Stan na dzień 15 XII 1964*; https://bcpw.bg.pw.edu.pl/Content/8459/so1964_65.pdf (23 IX 2026.)

ANEKS FOTOGRAFICZNY

Z ŻYCIA SZKOŁY

Ryc. 1. Kartka z Kroniki szkolnej 1945-1970

opracowanej przez profesorów Alinę Wrońską i Romana Kasprowicza.

Skład Rady Pedagogicznej LO w r. szk. 1951/1952: wśród nauczycieli – Irena Chociłowska.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczycie

MIEJSCE SPOCZYNKU

Ryc. 2. Grobowiec rodzinny Chociłowskich na Cmentarzu Powązki

Źródło: <https://cmentarze.um.warszawa.pl/Zdjecia/big/af77ade567c24dc9aacba8598773aee8.jpg>
(23 IX 2026)

Ryc. 3. Tablica nagrobna na mogile Chociłowskich na Starych Powązkach (Warszawa)

Źródło: <https://cmentarze.um.warszawa.pl/Zdjecia/big/45e7f9f054b0497c9d7c8463f38f82c2.jpg>
(23 IX 2026)

Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz